

OPENBAAR MINISTERIE

Arrondissementsparket Amsterdam

Postbus 115, 1000 AC Amsterdam

Federatie Indische Nederlanders
t.a.v. [aangever]

IJdok 163

1013 MM Amsterdam

T +31 88 699 12 00

www.om.nl

Datum	-	Bij beantwoording de datum en
Onderdeel	-	ons kenmerk vermelden.
Ons kenmerk	-	
Doorkiesnummer(s)	-	
E-mail	-	
Onderwerp	-	

Geachte [aangever],

Op 13 januari 2022 heeft u (mede) als gemachtigde namens de Federatie Indische Nederlanders aangifte van groepsbelediging gedaan tegen [betrokkene1], naar aanleiding van een opinieartikel dat op 10 januari 2022 is gepubliceerd in NRC Handelsblad. Daarnaast heeft u aangifte gedaan van bedreiging tegen de gebruiker van het Twitterprofiel [betrokkene2] naar aanleiding van een tweet d.d. 11 januari 2022. Met deze brief stel ik u op de hoogte van mijn beslissing over uw aangifte.

1. Uw aangifte tegen [betrokkene1]

In de eerste plaats heeft uw aangifte betrekking op het opinieartikel van [betrokkene1] met de titel: "Schrap de term 'Bersiap' want die is racistisch". Dit artikel verscheen op 10 januari 2022 in NRC Handelsblad. Uw aangifte spitst zich toe op een aantal passages uit het artikel, te weten:

"Historici noemen deze lokale uitbarstingen van geweld kort na de Japanse capitulatie een sociale revolutie, die voortkwam uit een structurele spanning sinds de koloniale tijd en de Japanse bezetting."

"Zij werden gezien als een symbool van het kolonialisme dat gebaseerd was op de hiërarchie van ras en een feodale machtsrelatie."

"Als we het begrip 'bersiap' in zijn algemeenheid gebruiken voor geweld dat tijdens de revolutie plaatsvond tegen Nederlanders, krijgt het een sterk racistische lading."

"De wortel van het probleem ligt in het onrecht dat het kolonialisme creëerde en dat een structuur vormde van een op racisme gebaseerde hiërarchische samenleving die de exploitatie van de kolonie omhult."

"Een dergelijke houding wordt de basis van een vooroordeel, van een misdaad door associatie. Alleen omdat enkele mensen een fout maken, moeten alle leden van deze groep de last van deze fout dragen."

"Relevant om in herinnering te brengen, is dat de Nederlandse regering die na de oorlog Indonesië opnieuw wilde bezetten (...)."

"Vele pemoeda, jonge strijders, maakten zich zorgen over de Nederlandse terugkeer. De historische feiten wijzen erop dat Nederland probeerde Indonesië te rekoloniseren met gebruik van strijdkrachten."

"Wat als de Nederlandse regering toentertijd niet haar hartstocht om in Indonesië te heersen had gevolgd en niet was teruggekeerd om Indonesië te rekoloniseren? Zeker is dat de term 'bersiap' nu niet bekend zou zijn in Nederland."

U stelt dat [betrokkene1] in dit artikel de verantwoordelijkheid van de Indonesische daders aan de gewelddadige periode na de Japanse capitulatie in voormalig Nederlands-Indië bagatelliseert en ontkent. U schrijft dat historische feiten en daarmee ook het dader- en slachtofferschap ten aanzien van deze gewelddadigheden door [betrokkene1] worden verdraaid. In het betoog van [betrokkene1] zouden de Indonesiërs worden gepresenteerd als slachtoffers en de Nederlanders als daders, vanwege de (re)kolonisatie van voormalig Nederlands-Indië. U stelt dat [betrokkene1] het racistische karakter van de moordpartijen van de Bersiap en daarmee de kern van de Bersiap ontkent dan wel bagatelliseert.

U meent dat de uitlatingen niet vallen onder de vrijheid van meningsuiting en dat [betrokkene1] zich hiermee mogelijk schuldig heeft gemaakt aan een strafbaar feit, te weten groepsbelediging.

Juridisch kader

Ik heb uw aangifte bestudeerd en beoordeeld of de inhoud van het artikel van [betrokkene1] strafbaar is op grond van groepsbelediging (artikel 137c Sr). Voor toetsing aan een ander artikel uit het Wetboek van Strafrecht zijn geen aanknopingspunten.

In artikel 137c Sr is – voor zover hier van belang – het zich in het openbaar opzettelijk beledigend uitlaten over een groep mensen wegens hun ras strafbaar gesteld. Om te beoordelen of een uitlating strafbaar is op grond van artikel 137c Sr, pas ik een juridische toets toe. Deze juridische toets bestaat uit drie te nemen stappen, die uiteen zijn gezet door de Hoge Raad.¹

Allereerst dient te worden beoordeeld of de betrokken uitlating op zichzelf en in samenhang beledigend is over een groep mensen wegens hun ras. Van groepsbelediging is sprake als er negatieve conclusies worden getrokken over een groep, waardoor deze groep tegenover anderen in een kwaad daglicht wordt gesteld. Pas dan wordt die groep in diskrediet gebracht of de waardigheid van die groep miskend. Het moet gaan om het aantasten van de eigenwaarde of het in diskrediet brengen van een groep, omdat die groep van een bepaald ras is.² De uitlating moet dus gaan over een groep mensen.³ Een uitlating kan kwetsend en grievend zijn *voor* een bepaalde groep mensen, maar als de uitlating niets negatiefs *over* de groep zelf zegt, is deze uitlating niet strafbaar op grond van artikel 137c Sr.

Vervolgens wordt beoordeeld of de uitlating binnen een bepaalde context is gedaan. Dit kan de context van het maatschappelijk debat, de artistieke expressie of de geloofsovertuiging zijn. Indien sprake is van zo'n context, dan wordt het beledigende karakter in beginsel weggenomen.

Is dat het geval, dan volgt de laatste en tevens derde stap en beoordeling, te weten: is de uitlating onnodig grievend. Deze laatste stap is een correctie op de tweede stap. Wanneer sprake is van een forse disbalans tussen de grievendheid en de functionaliteit van de uitlating kan het voor artikel 137c Sr vereiste bestanddeel 'beledigend' toch bewezen worden.

¹ Zie o.a. HR 16 december 2014, ECLI:NL:HR:2014:3583, r.o. 4.4.3 en HR 14 januari 2003, ECLI:NL:HR:2003:AE7632, NJ 2003, 261 m.nt. P.A.M. Mevis.

² HR 6 juli 2021, ECLI:NL:HR:2021:1036.

³ Hof Amsterdam 4 oktober 2021, ECLI:NL:GHAMS:2021:2860.

Toetsing uitlatingen van [betrokkene1]

Ik heb de uitlatingen van [betrokkene1] getoetst aan artikel 137c Sr. Naar mijn oordeel zijn de uitlatingen niet strafbaar.

De door u als eerst geciteerde uitlating van [betrokkene1] betreft enkel een beschrijving van hoe historici de gewelddadigheden in Nederlands-Indië na de capitulatie van Japan noemen. Deze beschrijving kan niet worden gezien als een uitlating van [betrokkene1] zelf.

De uitlatingen die wel een standpunt van [betrokkene1] inhouden, bevatten naar mijn oordeel geen negatieve conclusie over de groep Indische-Nederlanders als geheel, hooguit over de koloniale bezetters van destijds, of over de Nederlandse staat en/of regering. Er is dan ook geen sprake van belediging over een groep mensen wegens hun ras. Aan de eerste stap van het driestappenmodel van de Hoge Raad wordt daarom niet voldaan.

Zelfs indien men zou concluderen dat wel sprake is van een beledigende uitlating over Indische-Nederlanders als groep wegens hun ras, meen ik dat de uitlating is gedaan in het kader van een maatschappelijk debat over (de aanduiding van) historische gebeurtenissen, in dit geval de gewelddadigheden na de Japanse capitulatie in voormalig Nederlands-Indië. De uitlatingen zijn niet onnodig grievend in juridische zin, omdat de bewoordingen niet extreem zijn en functioneel zijn voor het overbrengen van een argument in het kader van een debat. Zij vallen daarom onder het recht op vrijheid van meningsuiting. Het strafproces is niet bedoeld en mag daarom niet worden gebruikt voor het beslechten van een debat over historische gebeurtenissen, zoals ook is benadrukt door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM):

*"The Court considers that it is an integral part of freedom of expression to seek historical truth and it is not the Court's role to arbitrate the underlying historical issues, which are part of a continuing debate between historians that shapes opinion as to the events which took place and their interpretation."*⁴

⁴ Zie o.a.: *Chauvy and Others v. France*, no. 64915/01, § 43, ECHR 2004-VI, § 69.

Er is naar mijn oordeel dan ook geen sprake van strafbaarheid op grond van artikel 137c Sr.

2. Uw aangifte tegen gebruiker Twitterprofiel [betrokkene2]

In de tweede plaats doet u aangifte tegen de gebruiker van het Twitterprofiel [betrokkene2]. U stelt dat deze gebruiker zich schuldig heeft gemaakt aan bedreiging door het plaatsen van het volgende bericht: "*Volgens mij zijn de Indonesiërs vergeten een paar Indische Nederlanders af te maken tijdens de onafhankelijkheidsoorlog. Deze mensen verlangen terug naar de eeuwen van onderdrukking en volkerenmoord.*".

Juridisch kader

De tweet van [betrokkene2] is getoetst aan de strafbare feiten groepsbelediging (artikel 137c Sr), aanzetten tot geweld (artikel 137d Sr) en bedreiging (artikel 285 Sr). Voor toetsing aan een ander artikel uit het Wetboek van Strafrecht zijn geen aanknopingspunten.

Groepsbelediging (artikel 137c Sr)

Zie voor het juridisch kader van groepsbelediging het voorgaande.

Aanzetten tot geweld (artikel 137d Sr)

In artikel 137d Sr is – voor zover hier van belang – het in het openbaar aanzetten tot gewelddadig optreden tegen persoon of goed van mensen wegens hun ras strafbaar gesteld.

Bedreiging (artikel 285 Sr)

In artikel 285 Sr is – voor zover hier van belang – bedreiging met enig misdrijf tegen het leven gericht strafbaar gesteld. Hiervoor is vereist dat de bedreiging van dien aard is en onder zodanige omstandigheden is geschied dat bij de bedreigde redelijke vrees kon ontstaan dat hij het leven zou kunnen verliezen.⁵

Toetsing uitlatingen van gebruiker Twitterprofiel [betrokkene2]

Ik heb de tweet van de gebruiker van het profiel [betrokkene2] getoetst aan de artikelen 137c, 137d en 285 Sr. Ik meen dat de tweet niet strafbaar is op grond van deze artikelen.

⁵ HR 7 juni 2005, NJ 2005/448; HR 18 april 2006, NJ 2005/397.

Groepsbelediging (artikel 137c Sr)

In de tweet wordt gesproken over 'een paar Indische Nederlanders' die zouden terugverlangen 'naar de eeuwen van onderdrukking en volkerenmoord'. De twitteraar suggereert dat ook 'deze mensen' tijdens de onafhankelijkheidsoorlog door de Indonesiërs omgebracht hadden moeten worden, maar dat zij dat vergeten zijn. De tweet verwijst daarbij expliciet naar een bericht van Federatie Indische Nederlanders, waardoor het twitterbericht beschouwd kan worden als een negatieve conclusie over deze (deel)groep. Deze groep onderscheidt zich op basis van iets anders dan ras, namelijk een politiek of geschiedkundig standpunt. Om die reden is geen sprake van een belediging over een groep mensen wegens ras in de zin van artikel 137c Sr.

Aanzetten tot geweld (artikel 137d Sr)

Ook voor artikel 137d Sr is vereist dat de uitlating betrekking heeft op mensen wegens (onder meer) hun ras. Aangezien in het voorgaande is geconcludeerd dat de tweet niet ziet op (een groep) mensen wegens hun ras, is ook van strafbaarheid op grond van artikel 137d Sr geen sprake.

Bedreiging (artikel 285 Sr)

Ik ben van oordeel dat de tweet evenmin strafbaar is op grond van bedreiging (artikel 285 Sr). Ik beschouw de uitlating meer als een wens of verwensing, dan een rechtstreekse bedreiging die bij u specifiek de redelijke vrees kon doen ontstaan dat het misdrijf waarmee werd bedreigd zou worden gepleegd. Daarbij weeg ik mee dat de tweet te algemeen geformuleerd is en het gaat om een verwijzing naar gebeurtenissen die zich zouden hebben moeten afspelen in het verleden.

Conclusie

Gezien het voorgaande ben ik van oordeel dat geen sprake is van een verdenking van enig strafbaar feit. Uw aangifte zal daarom integraal worden geseponeerd met de sepotgrond 05 (feit niet strafbaar).

Als u het met deze beslissing niet eens bent, hebt u het recht om daarover schriftelijk een klacht in te dienen bij het gerechtshof Amsterdam. Het gerechtshof zal dan beoordelen of ik in redelijkheid tot deze beslissing heb kunnen komen. U kunt uw brief sturen aan: Gerechtshof Amsterdam, Postbus 1312, 1000 BH

Amsterdam onder vermelding van 'klaagschrift artikel 12 Wetboek van Strafvordering'. Stuur u alstublieft een kopie van deze sepotbrief mee.

Ik vertrouw er op u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

De officier van justitie